

Warszawa, dnia 28 lipca 2010 r.

L. dz. DOK/WPR/737/50/1/10/LS
(przy udzielaniu odpowiedzi prosimy powołać się na w/w sygn.)

Wg. rozdzielnika
Adres pocztowy

L. dz. DOK/WPR/737/50/1/10/LS

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego na podstawie wezwania z dnia 05 marca 2010 roku (sygn. DOK/WPR/6060/14/-/10/LS) dokonał oceny realizacji przez banki operacji związanych z wpłatami na rachunki bankowe dokonywanymi w bilonie.

Na podstawie zebranych odpowiedzi można wyróżnić trzy rodzaje przyjmowanych przez banki rozwiązań:

- wpłaty w bilonie w walucie polskiej i obcej (w której prowadzone są rachunki bankowe) możliwe są bez żadnych ograniczeń (tj. bank nie pobiera prowizji z tego tytułu),
- wpłaty w bilonie w walucie polskiej i obcej (w której prowadzone są rachunki bankowe) są możliwe, ale pobierana jest z tego tytułu dodatkowa prowizja,
- wpłaty w bilonie w walucie polskiej są możliwe bez żadnych ograniczeń, natomiast nie ma możliwości dokonywania wpłat w bilonie w walucie obcej (w której prowadzone są rachunki bankowe).

Dla oceny prawidłowości stosowanej praktyki przez banki kluczowe znaczenie ma treść art. 66 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku prawo bankowe (Dz. U. z 2002 roku, nr 72, poz. 665, z późn. zm. tekst jednolity, dalej „*prawo bankowe*”), art. 358, art. 725 i art. 726 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku kodeks cywilny (Dz. U. nr 16, poz. 93, z późn. zm. dalej „*k.c.*”) oraz art. 31 i 32 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2005 r., nr 1, poz. 2, z późn. zm. tekst jednolity, dalej „*ustawa o NBP*”).

Art. 66 ustawy prawo bankowe stanowi, iż: „*banki są obowiązane przyjmować wpłaty gotówkowe na rachunki bankowe oraz przeliczać i sortować banknoty i monety pochodzące z tych wpłat*”. Ustawa prawo bankowe podkreśla więc jednoznacznie, że banki mają obowiązek przyjmowania wpłat gotówkowych, co oczywiste również w bilonie („*monety pochodzące z tych wpłat*”). Przepis nie zawiera także żadnego wyłączenia w zakresie wpłat w bilonie w walucie obcej. Należy zauważyć, że w zasadzie umieszczenie treści tego przepisu w prawie bankowym jest zbędne, gdyż obowiązek taki wynika z samej istoty umowy rachunku

bankowego¹. Zgodnie bowiem z art. 725 k.c.: „przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych”. Z obowiązkiem przechowywania środków pieniężnych posiadacza rachunku, łączy się obowiązek banku „przyjmowania” środków pieniężnych na rachunek posiadacza². Zgodzić należy się z poglądem wyrażonym przez doktrynę, iż: „obowiązek banku przyjmowania wpłat na rachunek bankowy oznacza, iż bank nie może odmówić przyjęcia środków pieniężnych wpłacanych na rachunek kontrahenta. Bez znaczenia jest, kto i na jakiej podstawie dokonuje wpłaty oraz czy wpłata następuje w formie gotówkowej czy bezgotówkowej.”³ Obowiązek ten jest zresztą skorelowany z obowiązkiem zwrotu środków, o którym mowa w 726 k.c., który stanowi, iż: „Bank może obracać czasowo wolne środki pieniężne zgromadzone na rachunku bankowym z obowiązkiem ich zwrotu w całości lub w części na każde żądanie, chyba że umowa uzależnia obowiązek zwrotu od wypowiedzenia”. Oznacza to, iż na banku spoczywa również obowiązek zwrotu w całości lub w części na każde żądanie, tzn. w każdym czasie środków pieniężnych powierzonych na przechowanie. Przy czym jako zwrot środków należy rozumieć ściśle wypłatę ich w gotówce, gdzie skuteczność takiego roszczenia mogą ograniczyć jedynie przepisy szczególne⁴.

Odnosząc się do zagadnienia różnicowania wpłat w banknotach oraz w bilonie należy wskazać na art. 31 ustawy o NBP, który stanowi, iż: „znakami pieniężnymi Rzeczypospolitej Polskiej są banknoty i monety opiewające na złote i grosze” oraz na art. 32 ustawy o NBP, który stanowi, iż: „znaki pieniężne emitowane przez NBP są prawnymi środkami płatniczymi na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej”. Oznacza to, iż zarówno banknoty jak i monety są równoprawnymi środkami płatniczymi na terenie Polski. Brak jest więc podstaw dla przyjmowania jakiegokolwiek różnicowania w tym zakresie. Zwłaszcza, że długotrwałe stosowanie rozwiązań w praktyce ograniczających obrót bilonem na skalę masową, a w takim właśnie wymiarze działają banki, groziłoby nieuzasadnionemu zmniejszeniu roli bilonu w

¹ Tak na przykład L. Mazur, „Prawo bankowe. komentarz”, 2 wyd, Warszawa 2008, str. 408.

² Tak W. Pyziol, „Prawo zobowiązań – część szczegółowa”, pod redakcją J. Panowicz – Lipskiej, w Systemie Prawa Prywatnego, tom 8, CH Beck, Warszawa 2004, str. 350. Podobnie M. Zychowicz, „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania”, tom 2, LexisNexis, Warszawa 2006, str. 362; L. Ogiegło, „Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450 – 1088”, pod redakcją K. Pietrzykowskiego, tom 2, CH Beck, Warszawa 2005, str. 550.

³ W. Pyziol, „Prawo zobowiązań – część szczegółowa”, pod redakcją J. Panowicz – Lipskiej, w Systemie Prawa Prywatnego, tom 8, CH Beck, Warszawa 2004, str. 350

⁴ Tak: W. Pyziol, „Prawo zobowiązań – część szczegółowa”, pod redakcją J. Panowicz – Lipskiej, w Systemie Prawa Prywatnego, tom 8, CH Beck, Warszawa 2004, str. 359; M. Zychowicz, „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania”, tom 2, LexisNexis, Warszawa 2006, str. 364.

obrocie, co stoi wprost z sprzeczności z przytoczonymi normami prawnymi, stawiającymi na jednym poziomie środki płatnicze zarówno w postaci banknotów jak i bilonu⁵.

Odnosząc się do zagadnienia różnicowania możliwości wpłaty w bilonie w walucie polskiej oraz w walucie obcej (w której bank prowadzi rachunki bankowe), wskazać należy na treść znowelizowanego art. 358 k.c., który obecnie dopuszcza możliwość realizacji świadczeń pieniężnych na terenie Polski również w walucie obcej. Skoro treścią czynności prawnej dot. umowy rachunku bankowego prowadzonego w walucie obcej jest również obowiązek przyjmowania wpłat i wypłat z tego i na ten rachunek, to trudno jest doszukać się uzasadnienia dla odmowy przyjmowania wpłat lub wypłat w bilonie w walucie obcej.

Mając na uwadze powyższe, zdaniem organu nadzoru:

- nie można odmówić posiadaczowi rachunku bankowego lub osobie trzeciej dokonującej wpłaty (jeżeli podaje dane identyfikujące rachunek) przyjęcia bilonu. Jest to nieuzasadnione zarówno odnośnie waluty polskiej jak i obcej (o ile rachunek jest prowadzony w danej walucie obcej);
- Bank, zgodnie z treścią art. 110 prawa bankowego, może pobierać prowizje od wpłat gotówkowych, jednakże nie jest uprawniony do naliczania dodatkowej lub wyższej prowizji z tytułu przyjęcia bilonu, co dotyczy zarówno waluty polskiej jak i obcej (o ile rachunek jest prowadzony w danej walucie obcej).

Powyższe uwagi w całości odnoszą się także do sytuacji, gdy posiadacz rachunku bankowego dokonuje wypłaty z rachunku bankowego, zarówno w zakresie możliwości dokonywania takich wypłat w bilonie w walucie polskiej i obcej (o ile rachunek jest prowadzony w danej walucie obcej) jak i w zakresie pobieranych prowizji z tego tytułu.

Mając na uwadze powyższe Komisja Nadzoru Finansowego wyraża nadzieję, iż powyższe uwagi ułatwią bankom prawidłową realizację obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

Jednocześnie działając na podstawie art. 139 ust. 1 pkt. 2 ustawy prawo bankowe wzywam Bank do przekazania, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma informacji o podjętych działaniach w celu dostosowania prowadzonej działalności do przytoczonych przepisów prawa.

Dr. hab. Andrzej Duda
Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego

⁵ Szerzej uzasadnienie wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 listopada 2009 roku (sygn. akt XVII AmA 75/08), w którym sąd oddalił odwołanie Banku kwestionującego zasadność decyzji Prezesa UOKiK, który uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów postępowanie polegające na bezprawnym wprowadzeniu opłat za wpłatę gotówki w bilonie w liczbie powyżej 50 sztuk (str. 8 i n. uzasadnienia).

Przebiegłość: Szymonki, 28.07.2010

Przebiegłość: 28/07/2010 P. Duda

Przebiegłość: